

Remissvar

Dnr 2023-099

2023-03-06

Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Förslag till förordning om elstöd till företag

KN2023/02353

I promemorian föreslås en ny förordning om stöd till företag. Stödet ska mildra effekterna av höga elpriser och finansieras av s.k. flaskhalsintäkter hos Affärsverket svenska kraftnät. Stödet går, med vissa begränsningar, till företag i elprisområde 3 och 4 och baseras på elförbrukning under perioden oktober 2021 till september 2022.

SYNPUNKTER PÅ FÖRSLAGET

Konjunkturinstitutet bedömer att stödets utformning inte är olämplig i det rådande konjunkturläget. Konjunkturinstitutet anser dock att det är av stor vikt att undvika att skapa förväntningar om liknande stöd framöver, eftersom sådana förväntningar riskerar att ge företag snedvridande incitament. Det är inte samhällsekonomiskt effektivt att regelbundet ge denna typ av stöd till vare sig företag eller hushåll.

Konjunkturinstitutet bedömer att det är av stor vikt att bevara företagens incitament att vara återhållsamma med sin elförbrukning, inte minst mot bakgrund av de utbuds begränsningar som präglar elmarknaden sedan Rysslands invasion av Ukraina. Dessa incitament minskar nämligen efterfrågan på el och kan därmed sänka såväl elpriset som sannolikheten för effektbrist. Konjunkturinstitutet ställer sig därmed positivt till att det föreslagna stödet inte minskar företagens marginalkostnad för att förbruka el framöver, på det sätt som exempelvis ett pristak eller en sänkning av energiskatten på el skulle göra, eftersom detta skulle försvaga incitamenten att begränsa elförbrukningen.

Konjunkturinstitutet anser att statsstöd till företag generellt sett är problematiska eftersom de kan leda till en snedvriden prissättning samt riskerar att hålla olönsamma företag vid liv och därmed hämma strukturuomvandlingen. Ett undantag kan dock vara om stödet gäller en oväntad och tillfällig chock som kan leda till att långsiktigt lönsamma företag får likviditetsproblem. Elprisernas höga nivåer sedan bland annat den ryska invasionen av Ukraina kan rimligen ses som en sådan chock. Stödets syfte är dock enligt promemorian ”att ge företag ett stöd för framtida elkostnader”, och baserat på detta syfte är det inte tydligt att stödet uppfyller de ovan angivna kriterierna. För det första bedömer Konjunkturinstitutet, i linje med exempelvis prissättningen på terminsmarknaden, att det troligaste scenariot är att de svenska elpriserna redan har sett sina högsta nivåer. Eventuella höga framtida elpriser bör dessutom rimligen anses vara mer förutsägbara än de som noterades direkt efter den ryska invasionen av Ukraina. Det är därmed inte tydligt att de framtida elkostnader som stödet avser kan klassas som oväntade. För det andra bedömer Konjunkturinstitutet att elpriserna på lång sikt troligen kommer att vara kvar på en högre nivå än sitt historiska genomsnitt, och att de elpriser som prognosticeras i närtid därmed ligger relativt nära den nya medel- till långsiktiga jämviktsnivån. Det är således inte tydligt att de framtida elkostnader som stödet avser kan ses som tillfälliga; det finns snarare en risk att stödet hämmar

strukturomvandlingen genom att ge stöd för kostnader som företagen på lång sikt kommer att behöva klara själva.

TYDLIGA MOTIV TILL FÖRSLAGETS UTFORMNING SAKNAS I PROMEMORIAN

Flera av det föreslagna stödets avgörande aspekter, såsom beräkningsmetoden för stödets storlek samt avgränsningen från företag i elprisområde 1 och 2, motiveras inte i promemorian. Taknivån för stöd till en enskild koncern motiveras visserligen med att den inte får vara högre enligt EU:s statsstödsregelverk, men valet att inte sätta ett lägre tak motiveras inte.

PROMEMORIANS KONSEKVENSANALYS ÄR BRISTFÄLLIG

Promemorian saknar en analys av de makroekonomiska effekterna av förslaget. Konjunkturinstitutet saknar en konsekvensanalys av hur det föreslagna stödet påverkar statens externa lånebehov. Dessutom saknas i promemorian en analys av förslagens konjunkturreffekter. Givet de stora summor som förslaget berör samt det känsliga nuvarande konjunkturläget anser Konjunkturinstitutet att det är anmärkningsvärt att en sådan analys saknas.

Konjunkturinstitutet bedömer att det föreslagna stödet skulle höja den ekonomiska aktiviteten på kort sikt, framför allt genom att stötta företag med ekonomiska svårigheter och därigenom värna sysselsättningen. Enligt Konjunkturinstitutets modellberäkningar¹ skulle stödet på kort sikt öka BNP med mellan 0 och 0,2 procent. Det föreslagna stödet skulle påverka inflationen genom olika kanaler. Å ena sidan skulle den stärkta ekonomiska aktiviteten kunna höja inflationstrycket i ekonomin. Å andra sidan skulle företagen kunna använda stödet för att täcka kostnader som annars skulle behövt täckas genom prishöjningar. Konjunkturinstitutets modellberäkningar indikerar att den sammanlagda kortsiktiga effekten på inflationen skulle vara någonstans mellan en minskning med 0,4 procentenheter och en ökning med 0,05 procentenheter.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Albin Kainelainen. Föredragande har varit Ludvig Cedemar. I den slutliga handläggningen av remissvaret har också Tobias Laun deltagit.

Albin Kainelainen
Generaldirektör

¹Modellberäkningarna har gjorts i Konjunkturinstitutets allmänna jämviktsmodell SELMA. Det föreslagna stödet har modellerats på två olika sätt: dels som en sänkt marginalkostnad för företagen, dels som en transferering till företagens ägare. Båda beräkningarna har genomförts med såväl låg som hög prisriklighet. De angivna intervallen för effekten på BNP och inflation är baserade på effekterna som beräknats med de respektive antagandena.